

AUTORITATEA EUROPEANĂ PENTRU PROTECȚIA DATELOR

Rezumatul Avizului privind propunerea de directivă referitoare la anumite aspecte legate de contractele de furnizare de conținut digital

(Textul integral al prezentului aviz poate fi consultat în EN, FR și DE pe site-ul AEPD www.edps.europa.eu)

(2017/C 200/07)

AEPD recunoaște importanța economiei bazate pe date pentru dezvoltarea în UE și importanța sa în mediul digital așa cum se prevede în strategia Pieței unice digitale. Am susținut în mod consecvent sinergiile și complementaritatea dintre consumator și dreptul în domeniul protecției datelor. Prin urmare susținem obiectivul propunerii de directivă a Comisiei din decembrie 2015 cu privire la anumite aspecte legate de contractele de furnizare de conținut digital pentru a crește protecția consumatorilor cărora li se cere să divulge date ca o condiție pentru furnizarea de „produse digitale”.

Totuși, un aspect al propunerii este problematic deoarece va fi aplicabil în situațiile în care se plătește un preț pentru conținutul digital, dar și în cazul în care conținutul digital este furnizat în schimbul unei alte contraprestații decât banii, sub formă de date cu caracter personal sau de orice alte date. AEPD avertizează cu privire la orice nouă prevedere care introduce ideea că oamenii pot plăti cu datele lor la fel cum fac cu banii. Drepturile fundamentale precum dreptul la protecția datelor cu caracter personal nu pot fi reduse la simple interese ale consumatorilor, iar datele personale nu pot fi considerate ca o simplă marfă.

Cadrul de protecție a datelor adoptat recent („RGPD”) nu este încă pe deplin aplicabil, iar propunerea pentru o nouă legislație e-Confidențialitate se află în prezent în discuții. Așadar, UE trebuie să evite orice noi propuneri care jenează echilibrul fragil negociat de legiuitorul UE cu privire la regulile de protecție a datelor. Inițiativele suprapuse ar putea expune în mod necugetat coerența Pieței unice digitale la anumite riscuri, ducând la o fragmentare în reglementare și la o incertitudine juridică. AEPD recomandă ca UE să aplice RGPD ca pe un mijloc de reglementare a utilizării datelor cu caracter personal în economia digitală.

Noțiunea de „date cu titlu de contraprestație” – lăsată nedefinită în propunere – ar putea produce confuzie în ceea ce privește funcția precisă a datelor într-o tranzacție dată. Lipsa de informații clare de la furnizori în această privință poate aduce și mai multe dificultăți. Prin urmare, vă sugerăm să luați în considerare, ca o cale de rezolvare a acestei probleme, utilizarea definiției serviciilor conform TFUE sau prevederea folosită de RGPD pentru a-și defini aplicabilitatea teritorială.

Prezentul aviz analizează cele câteva posibile interacțiuni ale propunerii cu RGPD.

În primul rând, sensul larg al definiției „datelor cu caracter personal” din legislația privind protecția datelor poate foarte bine să aibă efectul că toate datele supuse propunerii de directivă să fie considerate ca „date cu caracter personal” în sensul RGPD.

În al doilea rând, condițiile stricte în care poate avea loc o prelucrare sunt stipulate deja în RGPD și nu necesită modificare sau adăugare în sensul propunerii de directivă. Deși propunerea pare să considere legitimă utilizarea datelor cu titlu de contraprestație, RGPD furnizează, de exemplu, o nouă serie de condiții pentru evaluarea valabilității acordului și pentru a stabili dacă poate fi considerat ca liber exprimat în contextul tranzacțiilor digitale.

În fine, drepturile propuse acordate consumatorilor pentru a obține datele acestora de la furnizor la încetarea contractului și obligația furnizorului de a se abține de la utilizarea datelor s-ar putea suprapune cu dreptul de acces și dreptul la portabilitate și cu obligația furnizorului de a se abține de la utilizarea datelor și cu obligațiile operatorului de date prevăzute în RGPD. Acest lucru ar putea duce în mod involuntar la confuzie în ceea ce privește regimul aplicabil.

1. INTRODUCERE ȘI CONTEXT

1.1. Consultarea AEPD de către Consiliu

1. La data de 9 decembrie 2015, Comisia Europeană a prezentat două propuneri legislative de noi reguli contractuale pentru vânzările online. Regulile de contracte digitale propuse cuprind două proiecte de texte normative:
 - o propunere de directivă referitoare la anumite aspecte legate de contractele de furnizare de conținut digital ⁽¹⁾;
 - o propunere de directivă referitoare la anumite aspecte legate de contractele de vânzare online de produse (tangibile) ⁽²⁾.
2. Cele două propuneri trebuie privite ca un pachet cu obiective comune, în special pentru a înlătura principalele obstacole din calea comerțului electronic transfrontalier din UE ⁽³⁾. În ceea ce privește mai exact propunerea de directivă privind contractele de furnizare de conținut digital către consumatori (denumită în continuare „propunerea”), intenția acesteia este să aibă un singur set de reguli care să acopere atât contractele de vânzare și închiriere de conținut digitale, cât și contractele de servicii digitale ⁽⁴⁾. La data adoptării propunerii, AEPD nu a fost consultată de Comisie.
3. La data de 21 noiembrie 2016, Comitetul LIBE a emis un aviz privind propunerea ⁽⁵⁾. Comisia pentru piața internă și protecția consumatorilor (IMCO) a Parlamentului European și Comisia pentru afaceri juridice (JURI) au emis un proiect de raport comun privind propunerea la data de 7 noiembrie 2016 ⁽⁶⁾.
4. Consiliul discută în prezent propunerea în cadrul Grupului de lucru pentru chestiuni de drept civil (drept contractual). În acest context, la data de 10 ianuarie 2017, Consiliul a hotărât să consulte AEPD cu privire la propunere. AEPD salută inițiativa Consiliului de a o consulta în această problemă legislativă importantă ce ridică multe întrebări legate de legislația Uniunii privind protecția datelor cu caracter personal. Prezentul aviz reprezintă răspunsul AEPD la solicitarea Consiliului.

1.2. Propunerea

5. În prezent, furnizarea de conținut digital la nivelul UE este reglementată parțial de Directiva privind drepturile consumatorilor ⁽⁷⁾, Directiva privind clauzele contractuale abuzive ⁽⁸⁾ și Directiva privind comerțul electronic ⁽⁹⁾. Directiva privind vânzarea de bunuri de consum nu este aplicabilă deoarece definiția „bunurilor de consum” din respectiva directivă se aplică numai „bunurilor mobile corporale”.
6. Câteva state membre au adoptat deja reguli specifice pentru conținutul digital, dând naștere la diferențe de aplicabilitate și conținut între regulile naționale ce guvernează aceste contracte ⁽¹⁰⁾. Prin urmare, propunerea urmărește să prevadă o protecție armonizată a consumatorilor în ceea ce privește conținutul digital. În acest context, propunerea preconizează un nivel maxim de armonizare.
7. În ceea ce privește domeniul de aplicare al propunerii, acesta ar acoperi nu numai produsele digitale (precum filmele sau muzica, programele de calculator, aplicațiile pentru telefoane mobile, cărțile electronice), dar și serviciile digitale (cum ar fi platformele sociale de comunicare și serviciile de *cloud computing*). Pentru ca un contract digital să intre sub incidența propunerii de directivă, trebuie fie să prevadă plata unui preț de către consumator, fie consumatorul să „furnizeze în mod activ date cu caracter personal sau alte date cu titlu de contraprestație” ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁾ Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite aspecte referitoare la contractele de furnizare de conținut digital COM/2015/0634, disponibilă la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1450431933547&uri=CELEX:52015PC0634>

⁽²⁾ Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzare online și la alte tipuri de contracte de vânzare la distanță de bunuri, COM/2015/0635 final.

⁽³⁾ Pentru mai multe informații, a se vedea http://ec.europa.eu/justice/contract/digital-contract-rules/index_en.htm

⁽⁴⁾ În acest context, Comisia a făcut deja o încercare: a se vedea propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Legislația europeană comună în materie de vânzare, COM/2011/0635 final; această propunere a fost abandonată de Comisie.

⁽⁵⁾ Disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONSGML%2bCOMPARL%2bPE-582.370%2b03%2bDOC%2bPDF%2bV0%2F%2FRO>

⁽⁶⁾ Disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONSGML%2bCOMPARL%2bPE-592.444%2b01%2bDOC%2bPDF%2bV0%2F%2FRO>

⁽⁷⁾ Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 304, 22.11.2011, p. 64).

⁽⁸⁾ Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO L 95, 21.4.1993, p. 29).

⁽⁹⁾ Directiva 2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă (Directiva privind comerțul electronic) (JO L 178, 17.7.2000, p. 1).

⁽¹⁰⁾ A se vedea expunerea de motive pentru propunere, p. 3.

⁽¹¹⁾ A se vedea articolul 3 alineatul (1) din propunere.

8. Propunerea introduce o „ierarhie de măsuri reparatorii” în caz de neconformitate a conținutului digital sau de serviciu prestat de vânzător și prevede dreptul consumatorului de a recupera datele la încetarea contractului într-un „format de date uzual” ⁽¹⁾. Propunerea impune și obligația furnizorului de a se abține de la utilizarea datelor furnizate cu titlu de contraprestație după încetarea contractului ⁽²⁾.
9. Propunerea face trimitere la conceptul de date cu caracter personal în trei situații:
 - utilizarea de date (inclusiv date cu caracter personal) cu titlu de „altă contraprestație decât banii” ⁽³⁾;
 - o trimitere la date care sunt „strict necesare pentru derularea contractului” ⁽⁴⁾;
 - o trimitere la „alte date furnizate sau generate prin utilizarea de către consumator a conținutului digital” ⁽⁵⁾.
10. Trimiterea la conceptul de date cu caracter personal creează o posibilă interacțiune între propunere și regulile de protecție a datelor, așa cum sunt stipulate, printre altele, în Directiva privind protecția datelor 95/46/CE ⁽⁶⁾ și în RGPD ⁽⁷⁾. Mai mult decât atât, așa cum se declară în propunere, directiva se dorește a nu prejudicia protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal ⁽⁸⁾. Așadar, prezentul aviz va aborda interacțiunea dintre propunere și cadrul UE actual și viitor de protecție a datelor ⁽⁹⁾.

CONCLUZIE

79. AEPD salută inițiativa Comisiei care intenționează să ofere o protecție largă consumatorilor din UE, extinzând această protecție și asupra „produselor digitale” și incluzând cazurile în care consumatorii nu plătesc un preț cu bani.
80. AEPD recunoaște importanța de a avea reguli clare și actualizate care să poată însoți și stimula dezvoltarea economiei digitale. În acest sens, AEPD continuă să urmărească în mod activ inițiativele Comisiei privitoare la Piața unică digitală deoarece importanța datelor ca sursă de dezvoltare și inovație se află în centrul acestor inițiative.
81. În acest context, salutăm inițiativa Consiliului de a consulta AEPD. Aceasta reprezintă pentru AEPD o ocazie de a adresa câteva recomandări și mesaje legiuitorilor, când discută propunerea trimisă la AEPD.
82. Referitor la interacțiunea dintre propunere și dreptul în domeniul protecției datelor:
 - propunerea ridică o serie de probleme având în vedere natura acestor date protejate de drepturile fundamentale ale omului și protecția specifică acordată acestor date în conformitate cu cadrul UE de protecție a datelor;
 - propunerea trebuie să evite să cuprindă prevederi care pot avea un impact asupra cadrului de protecție a datelor deoarece propunerea se întemeiază pe articolul 114 TFUE, care nu mai reprezintă o bază adecvată pentru reglementarea prelucrării datelor;
 - în niciun caz propunerea nu trebuie să modifice echilibrul constat de RGPD cu privire la circumstanțele în care poate avea loc prelucrarea datelor cu caracter personal pe piața digitală.

⁽¹⁾ A se vedea articolul 13 alineatul (2) litera (c) din propunere.

⁽²⁾ A se vedea articolul 13 alineatul (2) litera (b) din propunere.

⁽³⁾ A se vedea articolul 3 alineatele (1) și (4), articolul 13 alineatul (2) litera (b), articolul 15 alineatul (2) litera (c) și articolul 16 alineatul (4) litera (a) din propunere.

⁽⁴⁾ A se vedea articolul 3 alineatul (4) din propunere.

⁽⁵⁾ Articolul 13 alineatul (2) litera (b) și articolul 16 alineatul (4) litera (b) din propunere.

⁽⁶⁾ Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (JO L 281, 23.11.1995, p. 31).

⁽⁷⁾ Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (JO L 119, 4.5.2016, p. 1).

⁽⁸⁾ Articolul 3 alineatul (8) din propunere.

⁽⁹⁾ În prezent, în contextul analizei propunerii, principalele texte aplicabile sunt Directiva 95/46/CE, care va fi abrogată și înlocuită cu Regulamentul (UE) 2016/679, și Directiva 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice) (JO L 201, 31.7.2002, p. 37). Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice trebuie abrogată prin recenta propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal în comunicațiile electronice și de abrogare a Directivei 2002/58/CE, 10 ianuarie 2017, COM (2017) 10 final (Regulamentul privind viața privată și comunicațiile electronice).

83. Referitor la utilizarea datelor cu titlu de contraprestație:

- AEPD consideră că expresia „date cu titlu de contraprestație” trebuie evitată;
- în acest scop, AEPD oferă următoarele alternative:
 - utilizarea noțiunii de „servicii” în dreptul UE ar putea fi utilă atunci când se pune problema modului de cuprindere a serviciilor atunci când nu se plătește un preț;
 - domeniul de aplicare al RGPD ce acoperă furnizarea de produse și servicii indiferent dacă este necesară o plată ar putea fi, și el, un considerent util.

84. Referitor la interacțiunea dintre propunere și RGPD:

- având în vedere sensul larg al definiției datelor cu caracter personal, este foarte probabil ca aproape toate datele furnizate de consumator furnizorului de conținut digital să fie considerate date cu caracter personal;
- AEPD recomandă evitarea trimiterii la date furnizate (în mod activ) de consumator deoarece contrazice regulile existente și viitoare privind protecția datelor;
- propunerea trebuie să precizeze în mod explicit că datele prelucrate de furnizori vor fi folosite numai în măsura în care respectă cadrul UE de protecție a datelor, incluzând RGPD și legislația privind confidențialitatea în mediul electronic;
- AEPD recomandă ca articolele 13 și 16 din propunere să facă trimitere la RGPD atunci când este vorba de dreptul la ștergerea și la accesarea datelor proprii, în măsura în care este vorba de date cu caracter personal. În cazul în care se prelucrează date fără caracter personal („alte date”), AEPD recomandă ca prevederile articolelor 13 și 16 să fie aliniate la regimul prevăzut în RGPD din motive de consecvență.

Bruxelles, 14 martie 2017.

Giovanni BUTTARELLI

Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor
